

ՄՈՒՏԵՆ Ի ՀՈՌՈՒ ՅԱՂԹԱՆԱԿԱՆ

Սրբազան Վաճանապատին

ՊԻՈՍԻ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴԻ

1814. թվկդ. 'ի Մայիսի. 24:

ՊԻՈՍ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴԻ ԽՈՐ.
Հրդուար անուն ունեցաւ հիմակման Սրբազան Պատին. (զոր շնորհեցէ մեզ տր ը Երկայն աւուրս:) Քանիկ Պիոս որ կը սենը, ը ըտ. փիոս, յն. Եսէքիոս. Հյ. Բաբէպապ. կամ Աճապապ, կրուցընէ ամմէն կերպով իր վր կատարեց զայն վճիռն Հոգւոյն սրբ. թէ * Ամենքին որ կամիցին անձապապութի կեալ ի բն յն, 'ի հալածանս կացցեն. ||. (Բ. Գ. Գ. 12:) Ինչպէս որ մէկալ վճիռնալ, * Գիտէ տր զանձապապութի կէ 'ի փորձութի. ||. (Բ. Գ. Գ. 9:) Եւ առաւել որ նոյն ճշմարիտ Աճապապ անձը էր միանգամայն գլուխ անձապապութի, ի գլուխ մի, սբ, կաթուղիկէ, և առաքելական եկեղեցւոյ, որու համար վրձնէր է ինքն Տրն և հիմնադիրն և հինն՝ Քն փրկիչն մեր և ան, թէ * Գրուեց զժոխոց զնա մի յաղթահարեցէն. ||. (Տաքի. Ժ. 18:)

Իրաւ որ շատ բան քաշեց աս երանելի և սրբազան Հայրս հասարակաց վան եկեղեցւոյ և բոլոր եկեղեցւոյ հետ, քանի որ սբ Պետրոսի ամօռը նստաւ. (աս տառնրհնդ տարի է), մանաւանդ ետքի չորս հինգ տարիներս՝ աքսորանաց ատենը. խոստովանող Հայրապետ ըսելու արժանի, բայց ահա ան եկաւ հասաւ ատենը՝ որ կատարվի և այն բանը, * Ըստ բաղումցաւոյ սրտի իմոյ՝ միսթարութի քո ուրախ անենք զանձն իմ. ||. (Սաւ. Գ. 19:) որ և է մէկ հստակ միսթարութի և ուրախութի բովանդակ որդւոյ եկեղեցւոյ:

Երբ էրբոր հրաշալի կերպով աղաւթցաւ Սրբազանը ֆոսանայէն, ու եկաւ մտաւ իր հոգի իրաւուն, ու կոխեց իր մասնաւոր երկիրը՝ որ է Հոռոմայու տրութիւնը, արդէն բոլոր Յք հնչէր էր իր փառաւոր դարձը պարտերեսութի իրեն ամօռը. ուստի ուսկից որ կանցներէ, քաղբներով գեղերով ընդ առաջ կեւային, ու փառք կընդունէին զինքը. տեղ տեղ ալ իր քառուցային ձիանցը տեղը հարկւրաւոր մարդիկ կըլծուէին, ու կըբաշէին առապան, և անանկ ովաննայով կըբերէին: Յայտնի հրաշքներալ հրատարակեցան՝ ը հաւատոց ջերմեւանդ ժողովուրդեան:

Հասկա որ մտեցաւ հոռոմանալը նէ, արդէն քաղաքը ամմէն պատրաստուի տեսած էր աւօք փառք զինքը ընդունելու: Եւ այն օրը՝ որ կըկոչէնք " Մուան 'ի Հոռոմյաղթանակաւ ", ի մայիսի 24, գեւ լուսցած չեղուցած, բովանդակ հոռոմայու ժողովուրդը՝ գրսէն եկածներով շատ բաղմունեիով ոտքի վր էր, ամմէն հրապարակները լցված խրհնային, մանաւանդ այն ճամբերները՝ ուսկից որ պիտի գար անցներ Սրբազան Տրն, զարդարված էին ամմէն թախրմով՝ ամմէն ատենական զիննէթներէն ու արայներէն վեր: Այնչեւ տեղական ալ խմացէր էին՝ առաջուց եկած կարտի նալ թիւարջայէն:

Ասանկ մենծ օրնի օր եղած էր. ամմէն խանութ գոց, ամմէն արհեստաւոր դադարած. ամմէն մարդ մէկ սրտով մէկ բանու գործ ըրէր էր քաղաքը զարդարել, անեւուն պատուհանները զարդարել մէկմէկէ վեր: Օրերով առաջ ուխտաւորներ իրենց սէյրի տեղ բռներէին, անանկ որ ոչ պատահան մնաց, ոչ շահնիշի, որ արդէն չի լցվի. ուստի պէտք եղաւ որ էւեղներն նոր շէքերով դուրս ելած շահնիշիներ, փոխէ մօլէ բաժն տեղէն՝ ինչվան 'ի փոխութի տեղ բօբօ, (ուր է մենծ տիվան եւ լուս.) և անկից ինչվան սբ պետրոսայ ժամը, ու փափին սարայը՝ որ 'ի վատիկան և 'ի բոնիֆիցիոս: Ասոնք ալ բաւական չէրան, շատ մարդ տանքները ու քրիստոնէները լցվեցան: Ամմէն պատուհաններէն շահնիշիներէն կախված էր թօփ թօփ բարակ խումանքեր գոյնգոյն, վարպետ բանվածքով խալիներ, ծաղկազարդ աղբներ, և այլ զարդարանք. որ արեւ ցածածին պէս՝ արուճոր տեսք մը տրվէր էր բոլոր քաղքին:

Գեւ սրբազանը չեկած՝ ամմէն մարդ իր տեղը պատրաստ գտնովելու հետ էր. ոտքի վր եղած անհամար բաղմունէն 'ի զատ սկսան քաղբին մէջ ժուռ. պալ փառաւոր քառուցցանք կամ գօշներ՝ զարդարուն թախրմով, ու զարդարված հագված կապված ծառաներով. որը կարողանալներուն, որը կըլինէրուն, որը մեծամեծ մարդկան թէ հոռովայեցոց թէ գրսեցոց. որը Տա

կանայ, որը եկեղեցականաց՝ ինչպէս եւ պիտիստաններու ու պաշտօնատններու, որ ասոնց ամենքը կերթային իրենց տեղը ու փօսար կենտրոն : Նմանապէս քաղքին ղօրքը իրենց տեղումը շարժեցան իրենց կարգովը թախքովը, ու պարտախնդրովը : Բաւ փին առանձին ղօրքը, փախտան թիկնապահ ղօրքը ղգլիեցի, կապտուտան ծէրակուտին ղօրքը, նեմցի սիփահին, անափօրին հետեակ ու ձիաւոր ղօրքը : որ թէ պարճոր, և թէ աշաւոր տեսք կուտար բոլոր քաղքին : Ի՞նչ որ երեւելի տեղումը մուղեցանդներ կային իրենց ամեն բարակ վարպետներ ջցեւելու, ու մենք ջնճում

ընելու : Բանիսի որ առաջ հոռոմ եկած էր խելմալ ձիաւոր մաճառի ղօրք : որ երկու թեւ բաժնած կեցաւ փախտան ղօրքին հետ՝ փօթթա տէլ բօբօլին բերանը, որ է հոռոմալ քաղքին մենք դուռը՝ ուսկից որ Սրբազան տիր պիտոր մանար ներս : Աս ան մաճառի դուռն էր՝ որ կայսեր հրամանով աւաղուց փախտին ընդառաջ գացեր էր, ու խելմալ տեղ ճամբուն մէջ հետը եկած էր : ուստի հիմա ալ իրենք առաջ եկան հոռոմ՝ որ փախտ աւաղով ներս մտցընեն հոռոմայեցւոց հետ : որոնց ալ մենք պատիճ ու ուստաթիս սեպկեցաւ աս բանս :

Երբոր մտենալու եղաւ Սրբազան Տիր քաղքին դուռը նէ, ի առաջ դնաց խելմալ դուռն՝ մէկ փառաւոր ու չորս ձիով առաւ պայով՝ մենք քաղքիս մինեռ իշխարիւ թիկն՝ արտաքոյ կարգի եկած էլին նեմցեռ կայսեր : Ան ատեն հոռոմայեցիք առ հաւարակ ծախ կարներով՝ կեցցէ՝ ելլի վա՛, կանչեցին, և օրհնէնք կարգային թէ՛ սրբազանին, թէ՛ կայսեր, և թէ միաբանեալ թիկնեւուն, տեսնալով որ միանգաւ մայր ջցուց անոնցմով անձ Տրին խաղաղութիւն ու եկեղեցիայ հաստատուելը, և եկեղեցւոյ գլուխը՝ որ և հոռոմայալ սրբազան տիր :

Կայն օրերը հոռոմ էին՝ ապանկայու թիկն կարողս է, իր ընտանեօր, տարանկայու թիկն, թախկանայուն թափուհին, և այլ տեղաց էլիներ, տուքաներ ու տուքե՛ծ ծաներ : որոնց համար մասնաւոր և փառաւոր տեղումը էր պատրաստած՝ Սրբազան Տիր բարեւելու, թէ՛ հրապարակին (տիկան եօրու)՝ վր, թէ՛ սք պետրոսայ ժամուն մէջ : և մասնաւոր կերպով տեսնովելու տեղ մը՝ ճիւղփինիանա բաժնի կողմը քաղքին դուռն : ուր որ սրբազանը բեւ մը հանգիստ պիտոր առնէր :

Երբոր հասաւ Սրբազանը հին տեղը նէ, կարողս թիկն ի առաջ եղաւ իր թափուհիովը, թախկանային թափուհին ալ հետ,

ինչպէս որ ֆրանչիսկոս շահպառէն ալ տուքե՛ծա շապարխանալ, իրենց կտրա՛ջիով : Ո՛վ որ տեսաւ ասոնց տեսնովելը սրբազանին հետնէ, ուրախուէն չէր կրնար արցունքը բռնել : Անկից էտի կէս օրուն տեսնելը՝ աս թիկնապահը՝ փափէն առաջ եկան մտան քաղաքը, ու իրենց տեղումը տեղաւորվեցան : Սրբազան ալ հետէն ետգար ի հոռոմ, անպատմելի ջընձուճով անթիւ բաղմունէ՝ որ եկեր լցվեր էին ամեն տեղ, ուսկից որ կրնային ղինել տեսնել :

Դեռ քաղքին դուռն՝ Գոնգէ մօլէ ըսած տեղը՝ ի առաջ եղան ու ներկայացան փափին գլխաւոր կառավարք իրեն տրուածէր : նմանապէս նեմցի էլին, փորթուքալու էլին, և պաշտօնատարք : ղօրալուսիք : մարքեղք էն : և սրբազանն պատիւ ընելով անոնց՝ առաւաղէն ինջաւ, ու անանկ օրհնութիւն տրվաւ, ու ալը համբուրէ տրվաւ : Ան ատեն փոնգէ մօլէին նոր աշտարակը որ աս սրբազան տիր կանգնել տրվեր էր, փախտան պայրախոր տնկրվեցաւ : և նոյն ատեն սանգ անձեւլին բերդը թօխ մը նէ տեղով բարեւեց ղինըր : Թախին ճանին հետքը բոլոր քաղքին ուրախութեւ ծանն ալ բաւ ղաքը թնտացուց : ու տաճա փախտին երեւոր չի տեսած՝ ամեն տեղ ամեն մարդ ջնճում կրցընէր, դատկին երկինքը նէ տեղով, ու թախկաններ հովհարելով : Աս միջոցիս՝ ճամբու վր սարային մէջ տեսնովեցան սրբազանին հետ վերի ըսած մեծամեծ իշխանք :

Անկից ետեւ Սրբազան Տիր շուտով մտաւ նորանց՝ մէկ նոր առապա մը, որ մախտուս պատրաստված էր՝ որ անով մանայ իր տրուած քաղաքը, հետք առնելով երկու կարտինալ, ք մաթթէի և փալքա : Աս առապաս էր ընծայ վերը լիված կարողս թիկնորին կարմնէ : Իսկ առապան քաղք եղան իրենց կամաւոր յօժարութեանով և ջերմեւանդ փախտով օխտանաւուն և երկու կարտիններ, որ էին հոռոմայալ քաղաքացիք ազնուականք, ամենքը մաքուր հալված միակերպուս գուշով, ու միակերպ կարմիր ծիրանեգոյն շերտներով էն : Առջեւն՝ քովէն՝ հետէն ալ կուգային ղօրաւարք և ղօրք կարգով կանոնով :

Բայց անկիցապէս Սրբազանին առջեւն կերթար փառաւոր թախոր եկեղեցականաց ուստին հոռոմայ, անանկ աղվոր ու ջերմեւանդ հանգիստով, որ շատնցմէ առանկ բան չէր տեսնված : Թախորին գլուխն էր գերապայծառ Խաչակիր բալա՛ծը : ձիով : Ինչպէս հոռոմ (սիլհաւոր) : անոր հետէն Սրբազան Հայրապետին առապան՝ որ վերի ըսած կարտինները կրքա

չէին, և քովստեղը բզկեցերն սրահայան զօրքը • ալ կոյմէ քառուցային՝ ձիով սի- նեօս թէնէնդէ ճէնէնաւ փինէադէլի չէր քիարա, ձախ կողմէն՝ քօրնէլո զօրա- գլուխ նէմէն ձիաւորներուն • և անկիւն- պէս հտեւէն ձիով պաշտօնաւորը կի՛ զօրա- վարը անաբօլիս բանակին ։

Փափին առապային առջևէն կերթային մէկ քանի որբ տղաք ալ մարտը ժամու շա- պիկ հագած, ունեւոյ ձեւովն արմաւէ- նի ճուղեր՝ արհեստով շինած • որ ետքը շատոնք անոնցմէ մէյմէկ տերեւ առին, որ գլուխին անցունէն, կամ պահէն ջերմէ- ունեւոյէ համար, ծառաբարբարի օրհնած տալերուն պէս ։ Կտեւէն կոռպային և ետէկ առապաներ, ու պաշտօնաւոր անձանց թա- խորի, նէօպէթիլ ձիերով ։ Ծամբու վրայ ալ յատած էր ծայրէն ի ծայր՝ փոթէ մօլ- լէյէն ինչվան փութա տէլ բօքօր, մէրսին ալաճիկ տալէր տերեւներ, և զանապան ծաղիկներ • և կեցցէ, կամ էվլիկա ձանը չէր պոխէր ժողովրդեան բերնէն • ասանկ ովսաննա կըլտվէր ճամբուն երկու դիէն միշտ • ունաք ալ թուծամով ծաղիկներ կը- ջանէին կամ կըլարթէին դէպ ի առապան փութին ։

Փօրթա բօքօրն որ հասաւ նէ՛ անտեղը կանկ առաւ առապան քիչ մը • ան ատենը զփախը դիմաւորեց սինեօս մարքէզ ուի- նարտօ իբրեւ դիմաւոր քաղաքապետ կամ տեղապահ քաղքին, և ըսաւ •

“ Հայր Մը, ուր քօնն յաղթանակէ, ուր
“ յնծայ կաթուղիկէ եկեղեցի, ուր հըրձ
“ ունին հաւատարմիւ քո հայատակք, և մա-
“ նաւանդ հաղթաքաղաք՝ որ է գահ քահա-
“ նայապետական իրութեդ, այս օմ ըս-
“ քիք են պտուղ վէհանձնական արիւթթե-
“ Սրբութե Քայ, որ անշարժէլ կացեր
“ մնացեր ի պէսպէս ձախորդութիւն Եկե-
“ ղեցույ և իրութե՛ Ծերբախորտա՛ ի գի-
“ մաց ժողովրդեան հաղթանայ՝ դնէ վկայ
“ ութն առ ոտս Սրբութեդ վնանախ ան-
“ կեղծ հաւատարմութե, ընծայելով զնոյն
“ հպատակուել և զմեղմութե, զոր միշտ
“ անջինջ պահեաց ի սրախ իւրում, ուն և
“ յօմ՝ դէպս ետ զյոյցս աներկբայելիս
“ զերւոյ սիրոյն և յարդութե • և համարի
“ զանձն երանելի, զի արժանի ելել հաս-
“ տատել զնոյն վկայուել յերջանիկ յաջող-
“ ուածի աստ փառաւոր դարձի ձերոյ, և
“ յոր և է այլ առթիւս, և հայցէ վճայ-
“ րական Օրհնութիւդ ” ։

Իսկ սրբազան իորն՝ մտիկ ընէլէն էտե իր մարդասեր և անուշ սրտով՝ աս կերպ խօսքովածքին, աս համառօտ պիտի արվաւ • “ Զորհ ունիմք ծերբախորտիդ հաղթանայ վն- նընացս յուցեցուց առ մեզ ի դիմաց ժո-

ղովրդեան • միայն թէ մի ինչ ինձ ընծայեալ ջեր ի բարեացն ելելոց, այլ զնմա Ս ” ։ Վրայ բերաւ քաղաքապետը • “ Ի մէջ այ- լոց առաքինութեց՝ որովք զարդարեալ է Սրբութեդ, փայլէ խորին խոնարհութե • բայց զվկայութիւն ծերբախորտին տեսիք, և տեսանէք հաստատել ի միաբանական ձայ- նից ջնծուէ բովանդակ ամբոխին ” ։

Երբոր Սրբազանը՝ շնորհակալուել ջըցնե- լով ծերբախորտին՝ քաղքի դռնէն ներս մտաւ, ծովու նման բազմութիւն՝ որ իրեն դալտեանը կըսպասէր, մէյտանին մէջ ու- րախուէ ձան մը վրցուց, որ անկարելի է պատմել • ամենքը բաղկատարած գոհուել մատուցանելով նոյ՛ դէպ ի սրբազանը ձեռ- քով գլխով բարևներ տալով, անկից օրհ- նութի ինդրելով՝ արցունքը ջնծուսին հետ կըխառնէին • կարծեմ՝ թէ անհամար մարդ- կանց մէջ մէկը չի մնաց առանց աչքը լըց- վելու ուրախութե, յիշելով անցած թշուա- րութիւնը, ու աս օրվանոյ յաղորդեր ։ Ո՛րք կըմնայ ճին ատենովն հանդէսները, և յալ- թական կամօրները՝ որ կայսերաց համար կըչինէին ի հռովմ՝ յաղթութե՛ պատերազ- մէն դառնալու ատենը, աս գերազանց յոծային յաղթանակին առջևը, և աս հո- վեւոր ուրախութե՛ որ կըբնէր ամենուն սրտէն տաքութեանով ։ Մոռցուց աս բանս զճին պատմութիւնները, ինչ որ կըկարդանք ամենն ազգին հնութեց մէջը ։

Ասանկ մենծ հանդիսով ովսաննայով առին տարին զսրբազանը ինչվան ի մայր եկեղե- ցին կաթուղիկէ՛ ի սք Պետրոս • զօրքն ալ կէսը առաջ ընկած, կէսը առապային չորս դին պատած, որ ժողովուրդը չնիւղէ ըզ- սրբազանը • որ անդադար խաչակրելով օրհնութե կուտար ամեննուն ի փափաքե- լոյ և ինդրելոյ նոյ՛ Սք պետրոսայ ահա- դին հրապարակը (մէյտանը) լցված՝ նոր հանդէսմը տեսաւ աս օրս ։ Սարտենեայու թագորդ՝ ժամու դրանը առջև կըսպասէր փափին • Եկածինպէս դիմաւորեց՝ վաղեց ոտքը, և ամենն կերպով կալալէր զՍրբա- զան իորն՝ թող տալ իրեն, որ սք տոքը համբուրէ • փափը գրկելով բարեւեց զն- քը, և որչափ կըցաւ նէ՛ արդիւնեց տոքը պագնէլէն ։ Սրբազանը մտաւ սք պետրոս, և գոհութե աղօթքը ընէլէն էտե՛ օրհնու- թեանով արձրիկեց մեծ ու պղտիկը, ու ինքը ելաւ եկաւ քոճկրինալ ըսած՝ իր սարքը, նոյնպէս բոլոր ճամբան ժողովրդեան օրհ- նութե տալով, որք չէին կշտանար խըն- տում ջցնէլէն ։

Սարայն որ հասաւ նէ՛ նորանց դիմաւորե- ցին զՍրբազանը ու ընունեցին պատուով կարտինալներ, բռնելութներ, ծերբախորտն, և էլ շիններ • ինչվան որ ելաւ վեր իր օտան

մտաւ, ուր կրկարծէր քիչ մը հանդէս : Բայց ժողովուրդը իրար անցած՝ սարային առջեւ հրապարակին մէջ կաղաղակէին, մէյմալ կուզէիք տեսնալ մեր Հայրը, մեր Հովիւն, մեր միաճեծան ինքնակալը, և Հոգեւոր փոր, որուն որ այսքան կրփափալ քէնէր. նորանց կուզէիք առնել իր առաքելական օրհնուէր : Խաղար տրվին Սրբ. բաղանին նէ, թողուց իր հանդիստը, քալեց եկաւ խելմը տեղ՝ երեցաւ վերէն, ու օրհնեց լիստիրտ զժողովուրդը. և այնպէս ուրախ սրտով արձկեց զամենէր :

Անկից ետեւ բոլոր քաղաքը սկսաւ իրեն ցնծումը յայտնի ընել պէսպէս բաներով. բաւական չէր՝ ինչ որ ըրին հրապարակին վրայ, պէսպէս վարդաբաններով՝ ամ տան երեսը զարդարելով, հապա բովանդակ քաղքին ճամբաները՝ որ շատ մենծ տարածուեւ ունի, ինչպէս գրսի գեղերը, նոր նոր ձեւով շէնքեր ձեւացուցին, ու յաղ. թական կամարներ. սիւններ, տիգրիլ թաշ, խորհրդաւոր արձաններ, ևն : Կոր էյրէ. թի մենծ կարմունջ ալ ձգեցին տիրէր գէտին վրայ՝ որ ժողովուրդը (հալը) գիւրաւ երթայ դայ՝ ի սք պետրոս, այնչափ մենծ որ՝ վրան իրեք հաղար հոգի կրտա. նէր. անոր վրայ ալ կամարմը յաղթանակի, մէջ տեղը ձեւացնելով սք պետրոսին նաւը, որ իրչափ Փուռթունա քաշէ, չընկղմիր. քանզի քն մէջն է. որ երբոր կուզէ՝ կը չէխէ ծովուն, և կըլլայ հանգարտութի և խաղաղութի :

Հապա ինչ պիտոր բռնեք գիշերվան լուսալառութի՝ խելքէ դուրս ճրագարուցմը ընելով ամմէն տեղ՝ անթիւ անհամար մ. մերով, կանթիւներով, ջահերով, աղը. ներով, անաղ զանազան ձեւերով ու զարդարանքներով : Միայն կարմունքին վրայ վեց հաղար ճրագ կար վառած : Աւելի փառաւոր տեսքով և սքանչելի վարպետութեանով լուսաւորված էին երևելի ժամերուն ճակատները, ինչ ձեւ աղվոր և լուսաւոր բան կրնաս նէ մտածելու. ուր կէրենար ճարտարապետական արհեստին կատարելութիւնը, միանգամայն և ուրիշ արհեստներուն բարակութիւն. իսկ ջերմեռանդ սրտից բոբբոր ամմէն բանէն էւել կրփայլէր, ու տեսնողներուն սիրտն ալ կըլլաւ :

Վենետիկու փիացցա ըսված հրապարակը հռովմայու մէջ՝ պաղիրկեաններուն խարձով փառաւոր կամարմը շինած էր՝ խոր հրդաւոր բաներով ու շատ վարպետ բանվածքով. և կամարին ճակատը գրած էր լատիներէն այս բանս :

„ Պիոսի է. Բահանայապետի մեծի, Աշխղթի՝ օգոստոսական վեհի,

Ռ'ապիս (հռովմ. քաղաքիս) տեսչաւոյն. Օ'ապիս (տիեզերաց) փարեւոյն.

Այն ինչ թշնամիք կրօնի անգէն զօրութիւն յաղթահարեցան, Հասարակաց ուխտն ի հանդէս շարժեալ յաղթանակի :

Չոնէ ջերմեռանդն բնակչոք Հռովմայ՝ ինչպէս ուրիշ փառաւոր կամարի վրայ ալ ուր կը ձեւանային առաքինութիւն նոյն Սրբազանին, Արիւթե երևելի արձանին գրք վաճքը էր այն բանը խնաստուէ. (Է. 1.)

* Զայնժամ կայցէ արդարն բլմ համար ձակուէ ||, կմ հաստատուէ : Եւ չորսկողմեան շէնքի մը առաջը ու էտեւ գրած էր.

„ Պիոսի է. սրբազան Հայրապետի, Հաւատոյ վեճիսդի, Հռովմայ ծնողի, ի վերադարձի իւրում յաթոն Պետրոսի, և յիշխանութի իւր (օգոստական) :

Ալ կողմն ալ գրած՝

„ Եւ առ մեզ խաղաղարար Տէր :

և վարեալ դժաւալութի մեր,

սոյ և հաւոյ թոնի Բեղ :

Չափ կողմն ալ ասանկ (Էյլից. ԺԷ. 13.)

„ Միւթարեցեր Զօրութիւն քով

ի բանակետ (կմ՝ ի բնակետ)

Սրբութիւն Բոյ :

Ասոնց նման տաշա շատ կերպ յիշատակներ կանգնեցին ասդին անդին. որոնց տեսքը ուրիշ աղվորութիւններ ցորեկը, և ուրիշ աղվորութիւն գիշերը ճրագներով : Եւ որովհետեւ հրէաներուն մահալէ ալ կայ հռովմ, որ Սրբազանին մարմնաւոր արուեստին են ուղեկապս, հռովմայեցիք ասոնց վրայ ալ վարպետ շէնքմը ձեւացուցին, սեւ ներով զարդարած սինովայի ճակատ մը, որ չորս գիւնի բաց ըլլալով ամմէն բանը կերենար. իրաւ որ հէմ փառաւոր՝ հէմ մասխարայ բան մը նէր. ու փափին արուեստանք վրան տնկած : Աս շէնքը աւելի գլէրը. բան ցորեկը ալէկ կերենար (հին օրինաց օրինակ սեպէ :) Եւ այսպէս իրեք ցորեկ, իրեք գիշեր անանկ մենծ տօնանմա եղաւ հռովմայու մէջ, որ գրով կմ խօսքով չի բացատրվիր : Թող զՖիլէշնիները, կրտսէ շատրվանները, և ամմէն մարդուն իր ճարտարութիւն գիւտերը, մասաւանդ երևելի հրապարակները, սարայներու առջեւ, մեծամեծաց պալատները (խօնանիները) : Թող և վարպետ քաղվածքով պատկերները, ու երևելի արձանները, որ շինեցին Սրբազանին անուանը. և վարպետաբան բանաստեղծութիւնները, որ գրեցին ի պառնի նորա, և ի փառս և ի դաճութիւն նշ : Թող որ ամմէն ջը ըրին և այլ ուրիշ հանդէսներ նոյն դիտաւորութիւն : Այսպէս փառաւորէ անդ փառաւորիչս իւր՝ նաեւ ի վերայ երկրի :